

СТАНОВИЩЕ
НА
ДОЦ. Д-Р КАРИНА АГОП САРКИСЯН-ДИКОВА
член на научно жури,
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
в СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Изготвил становището: ДОЦ. Д-Р КАРИНА АГОП САРКИСЯН-ДИКОВА

Автор на дисертационния труд: СНЕЖИНА ЗАХАРИЕВА
ИВАНОВА

Тема на дисертационния труд: КРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ И СИТУАЦИОННО ПОВЕДЕНИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ФАКТОР

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Представеният дисертационен труд е в обем от 212 стандартни страници. В структурно отношение се състои от въведение, три глави, заключение, списък с използваната литература, списък на използваните понятия и абревиатурни означения.

Обект на научната разработка са моделите на ситуационно поведение на човешкия фактор, а **предмет**-възможностите за кризисно управление на ситуационното поведение на човешкия фактор в организацията. Авторът на дисертационния труд си поставя за основна **цел** да изготви и представи концепция за анализ на ситуационното поведение на човешкия фактор в кризисна ситуация. За постигане формулираната цел са поставени пет изследователски задачи, които включват теоретични изследвания по темата, разработване и апробиране на концепция за изследване ситуационното поведение на човешкия фактор при кризисно управление.

Методологията на научното изследване обхваща разнообразие от научни подходи и методи: емпирико-теоретичните методи на наблюдение, измерване и описание; контент анализ; методиката на информационното осигуряване; методиката на провеждане на

анкетно проучване-допитване чрез анкета; логико-теоретични методи: анализ и синтез; методите на индукция и дедукция; методът на аналогията. Посочените научни методи и подходи са използвани коректно за постигане на заложената във въведението цел.

Разработката съдържа 41 фигури и диаграми и 37 таблици. Използваната литература обхваща 223 източника, в т. ч. литературни (на български, английски и руски език), електронни и нормативна уредба. Използвани са библиографични източници, както български, така и чуждестранни. Към дисертационния труд са приложени списък с използвани понятия, както и описание на абривиатурните означения.

Дисертационният труд е структуриран в съответствие с изискванията като се отличава с добра балансираност на отделните части.

Приложеният автореферат е в обем от 51 страници и представя в синтезиран вид структурата, съдържанието и изследователските резултати от извършеното научно изследване на дисертационния труд. В автореферата са приложени и справка за научните и практико-приложни приноси моменти и справка с публикациите, свързани с темата на дисертационния труд. Публикациите на автора по темата са 9.

Изследователската теза, заложена в дисертационния труд е ясно и коректно формулирана, прецизно са посочени обекта, предмета и основната цел на научното изследване. Това дава основание да се заключи, че общата характеристика на представения за рецензиране дисертационен труд отговаря за нормативните изисквания съгласно Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Обемът и структурата на представения за рецензиране дисертационен труд свидетелстват, че авторът изчерпателно и с висока степен на завършеност умее да дискутира въпросите, свързани с темата на научното изследване.

Избраната тема се характеризира с изключителна актуалност поради интензивната социално-икономическа динамика на съвременната мултикултурна бизнес среда, възникващите кризисни ситуации във фирмите и все по-нарастващата необходимост от квалифицирани мениджъри, притежаващи уменията и

компетенциите за управление на човешкия фактор с оглед справяне с кризисните ситуации.

Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния труд, представено в необходимата логическа последователност.

В първата част на разработката са представени теоретико-методологическите основи на кризисното управление и ситуационното поведение на човешкия фактор в контекста на организацията. Прецизирана е терминологията в областта на разглежданата проблематика. Отражено е значението на човешкия фактор в организацията и са разгледани основни аспекти от неговото поведение.

Във втора глава авторът поставя акцент върху ситуационното поведение на човешкия фактор в кризисен момент. Задълбочено е анализирана социално-психологическата структура на личността, изследвани са ситуационното поведение на човешкия фактор в кризисна ситуация и начините за справяне с нея.

В трета глава е апробирана концепцията за изследване на ситуационното поведение на човешкия фактор в кризисна ситуация в българската практика, по-конкретно в български кораборемонтни фирми. Представени са изводи от извършения анализ на всички изследвани лица.

В заключението авторът прави аргументирани обобщения от изследването и потвърждава формулираната във въведението изследователска теза.

Използваният илюстративен материал под формата на графики, диаграми и таблици подкрепя текстовия материал и способства за по-добро онагледяване на авторовите твърдения.

По отношение на стила дисертационният труд се отличава с висок научен стил и акуратно използване на специализираната терминология.

В хода на своето научно изследване, авторът е използвал и цитирал голям брой фундаментални и информационни български и чуждестранни източници и ресурси, свързани с тематиката на проучването – общо 223 бр.

Литературните източници са цитирани коректно, спазвайки стандартите на академична етика и добросъвестност при използване на библиографски източници.

Обобщавайки, оценката за структурната и съдържателна характеристика на дисертационния труд на докторанта считам, че изследователската теза е доказана, изпълнена е поставената цел и са решени последователно поставените задачи. При разработване на дисертационния труд авторът е спазил правилата на научната етика.

С оглед на гореизложеното, считам че представения дисертационен труд може да бъде оценен като завършено научно изследване, с качества на научна разработка по посочената тематика и готовност за защита пред научно жури.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд е по тема, която е **дисертабилна и защитима**.

Приемам позицията на автора за наличие на следните научни и научно-приложни приноси и резултати, а именно:

1. На база задълбочено теоретично изследване на специализирана литература е извършен анализ на множество социално-психологически процеси и феномени. Проучено е тяхното влияние върху управлението на ситуационното поведение на човешкия фактор от гледна точка на индивида, социума и мениджмънта. Прецизирано понятието „ситуационно управление на човешкия фактор“ като променлива величина и функция на конкретни параметри.

2. Предложена авторова концепция за анализ на взаимовръзката **„човешки фактор – организационна среда – ситуация“**.

3. Разработен е комплексен инструментариум за измерване на характеристики на човешкия фактор и организационната среда с цел прогнозиране и повишаване на личната и организационната ефективност, отговарящ на критерии: минимален времеви разход, универсално приложение, валидизация за българските условия.

4. Апробиран е разработения инструментариум в български производствени предприятия. Като резултат са формулирани препоръки за управление на ситуационно поведение.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

В структурно отношение, в изследователските методи и подходи, в направените становища, обобщения и изводи, представени

от автора, не се откриват сериозни слабости и пропуски по отношение на цялостното постигане на целта, реализиране на изследователските задачи и защитата на тезата.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд на тема „КРИЗИСНО УПРАВЛЕНИЕ И СИТУАЦИОННО ПОВЕДЕНИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ФАКТОР:“ представлява самостоятелно, напълно завършено научно изследване. Научната разработка притежава изискваните по Правилника за РАС в СА „Д. А. Ценов“ количествени и качествени характеристики за целите на процедурата по защита. Кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания.

В тази връзка предлагам на Научното жури да гласува положително за присъждане на ОНС „Доктор“ на докторант **Снежина Захариева Иванова** по докторска програма „Социално управление“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“.

Дата: 16.03.2020 г.

Рецензент:

(Доц. д-р Карина Агоп Саркисян-Дикова)

